

Yön perästä päivä koittaa, lyhyen maallisen elämän perästä ihminen kuolee — kas siinä totuuksia, joita ei kukaan kiellä. Miksi? Seutahden että nuo ovat aivan yleisiä kokemuksia, seutahden että ne elävät meidän tajunnassamme, että me ne tiedämme. Mutta ajatellaanpas ihmistä, joka pienenä lapsena olisi jätetty asumattomalle saarelle, jossa eläintä ei ole eläviä olentoa ole. Hän ei koskaan ole nähnyt kenenkään kuolevan, hän ei kuolemasta tiedä, ~~ja vaikka kuolema itsessään on totuus, ei se hänelle sitä ole hänelle~~ Kuolema ei ole totuus. Mutta eikö kuolema silti ole? Me näemme siis, että totuus

jonkun asian suhteen on aivan riippu-
maton siitä, onko se kenenkään tiedossa
vaiko ei.

Laajentakaamme totuus-sanan käsitte-
tä, ettemme sillä tarkoita ainoastaan sitä
tai tätä totuutta, vaan että se merkitsee to-
tuutta kaikkien asiain suhteen, siis n. s.
itse Totuutta. Kun nyt Pelätukseen tulla
kysymme: mikä on totuus?, tulee meidän
muistaa, mitä sillä tarkoitamme.

Jos joku ihmisen ilmestyi keskeltämme,
me ja väittäisi: minulla on totuus eli minä
olen totuus, mitä ehdottomasti voisimme hä-
neltä vaatia?

~~Heikomme~~ ^{Tuntamme} aavistaa paljonkin: meistä
tuntuu, että hänellä pitäisi olla kaikki mah-
dolliset hyveet, että häneen ikäänkuin potta-
topisteeseen olisi koottu kaikki hyvyys, kau-
neus ja oikeus, että hänen olentonsa olisi kuin
elävi rakkaus ja ^{luonnon ja ihmisten yli,} valtaava ^{yhä} suuri keini
^{ja nöyryyteni} lempeyteni — mutta yhdesti ^{järkevä} ~~haluamme~~ ^{sanoo} ai-
van varmaan, että se hänellä tulisi olla.

Se yksi on selin ja tarkka ja tosi tieto
kaikista mitä on. Hänen pitää tietävän
kaikki taivaan ja maan salaisuudet, tietä-
vän, kuka ihminen on, mikä elämä on ja mi-
kä kuolema, eikä vain uskoa sen olevan niin
tai näin. Hänen silmänsä pitää tunkea läpi
luomakunnan, koko maailma, niin näkyvä-
nen kuin näkymätön on oleva hänelle kuin
avattu kirja... ^(Hänen tulee olla kaikki-viisas.) Se vaatimus hänen ehdotto-
masti tulee täyttää.

Saatamme siis määritellä Totuutta sen
suhteessa ihmiseen ja mitä ^{sillä} tarkoitamme, kun
kysymme, mikä ~~totuus~~ on, ^{tähän} seuraavaan tapaan:
totuus on ~~tieto~~ kaiken olevaisen täydellinen tie-
to. Itsestään Totuus aina ja kaikista ~~huoli~~
valheesta ja tiedottomuudesta huolimatta on
olennassa ikuisena valona, mutta minulla
se on vasta silloin, kun olen saanut sen va-
lon, sen tiedon.

Huomiomme kiintyy nyt seuraavaan
kysymykseen: onko ihmiselle suotu päästi
totuuden tietoon? Olemmeko samassa asemas-

sa kuin tuo oletettu lapsiraukka, joka ei
kuolemasta liennyt, ennenkuin se hänet koh-
tati — vai saatammeko tulla kaikki-räisäiksi?

Etsiessämme tähän vastausta, katsokaamme
elämää ympäriltämme. Epäilemättä on paljon
ihmisiä, jotka suurta sanahelinää pitävät
jumalasta ja ihmisestä, elämästä ja kuole-
masta, ja epäilemättä on vielä enemmän
ihmisiä, jotka totisesti uskovat siihen, mitä
toiset saarnaavat. Mutta kun heiltä tiedustel-
laan, miksi heidän sanansa sisältävät totuus-
den, niin, jos kristityiksi itsensä kutsumat,
vastaavat pitkällisesti; osoittamaan erästi ~~kir-~~
~~jan~~ "pyhä kirkkomme niin opettua, ja sen
oppi perustuu ~~tuohon~~ Raamattuun." Sillä
asia on ratkaistu, eikä sovi heiltä kysyä,
tietävätkö, että ~~mitä~~ se on totuus, mitä Ra-
mattu opettaa ja että kirkonoppi on sama kuin
Raamattu. Joka sen tekee, saapi vastaukseksi:
"usko, niin talet autuaaksi." He kauhis-
tavat totuuden nimessä kysyjän ylpeätä ja
pikallista mieleänsä, mutta mitä sanoillaan

ilmaisevat muuta kuin oman tiedottomuuten-
sa? ... On kuitenkin heidänkin joukossa rehel-
lisiä ihmisiä, jotka tunnustavat, etteivät mi-
llään tiedä, vaikka pitävät itselleen ja muille
parhaana jotakin uskoa, joka lohduttaa ~~että~~ ja
antaa voimaa elämän taisteluun — ja sehän
on vallan toista ...

~~Uskontojen tavalliset edustajat emme~~
~~siis löytäneet vastausta kysymykseemme.~~

Mutta on myös paljon ihmisiä, joiden
asema on perin vastainen. Useimmat niistä
^{ovat} sivistyneitä, tieteellisen kasvatukseen saaneita
miehiä ja naisia, vaikka onni sivistäkin ri-
veistä on lähtenyt, ja heidän tunnusmerkkinsä
on ylipäänsi, etteivät kykene „uskomaan”.
He ovat havainneet, mitä ristiriitaisuuksia
vallitsee järjen ja todellisuuden, s. v. tieteellis-
ten tulosten, sekä heidän oman „lapsuuden
uskonsa” välillä. He ovat ymmärtäneet, että
usko johonkin asiaan ~~on~~ ei ole oninkäänlai-
nen takaus sen totuudesta, ja koska ovat noi-
ta ~~joiden~~ luonteita, jotka eivät kanno rasita

ajatuksiaan, ennenkuin päätöksen tekevät, he
ovat entisen uskon hyljänneet ja lähtee-
neet joko yksin tai tieteen kerassa elämän
taivalta kulkemaan. Jokapäiväisen elämän
kierrokselta tai tieteellisen tutkimuksen kää-
näkään heidän huomiota, ja he hymyile-
vät hieman jilkallisesti „pappein tyh-
myyksille”. Kun heiltä kysyy, minkä totuu-
den tiedon ovat saaneet tuon entisen uskon
sijaan, niin toiset tietävät kertoa leikkiliseen
tapaan, että „se jumi totuus on, ettei ole mi-
tään totuutta; ihminen on animal sociale, hän
syö ja juo ja rakastaa ja saapi vähän häiriö-
tä oikeaan maailmassa; sitten hän kuten kaik-
ki muu voimansa loputtua tai tapaturman kautta
hä katoaa ~~maailmasta~~ olevain joukosta olematto-
muuteen — eikä siinä sen kummempaa!” Toiset
vähän mieltävimmmät prudistit ^{en} päättävät ~~jopa~~
~~sestä~~ vastaavat: „ei ihminen saata niistä a-
siasta mitään tietää... Minkätähden ollenkaan
mieltä semmoista? On sitä elämässä muuta
tehtävää... Mutta tietämissäkään heidän,

Ensiksi meidän tulee muistaa, kuinka
nuori nykyajan empirinen tiede on; sekin syntyi
vasta kaudennellataista vuosisadalla eikä siinäkaan
vielä ole sanonut viimeistä sanaansa. Onhan se
oman tutkimuksen uusimpia ja kauneimpia tulok-
sia evoluutiooppi: kaikki on kehittymässä — siis
tiedekin. Sitäpäitii meidän tietemme kauden meidän
sivistykseemme. Ennen sitä on ollut toisia: tunne-
me historiasta roomalaisen, kreikkalaisen, egyptiläi-
sen, indialaisen, arteeekkilaisen. Jokainen koulu-
joika on lukeut, että esim. kreikkalaiset ovat
„saavuttamattomat” taiteen, etenkin kuvanveisto-
taiteen alalla. Samaten noilla vanhoilla civili-
satioineilla oli (vielä) „saavuttamattoman” kor-
kealle kehittynyt tiede, ja meidän aikamme
tiedemiehet alkarat jo arvistaa, että vanhain
tiedot ~~muuttuivat~~^{ovat} meidän tietoihimme ^{verattuihin} kuin opet-
tajain ~~housu~~^{housut} oppilailleen. Varsin epäloogillista ja vää-
rää on sentähden asettua sille kannalle, että ^(uuden aikainen) tiede
muka olisi kaiken ratkaissut. Toiset puolen
psykologin on helppo käsittää, että materialismin
ja agnostismin, alemmin y. m. täytyi itää ja

Kasvaa "oikea-uskoisissa, kristityissä" maissa. Kirkko
oli niin kauvan kakehtanut järjen ja ~~hengen~~,
että kun ^{tänä} ~~se~~ kerran pääsi hengittämään raikasta
ilmaa, se ~~se~~ sulasta riemusta ei muistanut
ajattelakkaan, mitä ruokaa nyt oli tarpeen, kun
se luuli voivansa ^{etää} ~~etää~~ ilman henkistä ravintoa.
Emon maite ei enään ravinnut. (Tähän lisäksi
se seikka, ettei empirinen tiede ollut löytänyt
mitään muuta maailmaa kuin näkyvään. Siinä
se kyllä havaitsi kaiken ihmeellisen väisaasti jär-
jestetyksi ja lainalaisiksi, mutta silmiä sen ei
tuntenut minkään harson läpi, joka kertoisi, et-
tä kuolema muuta on kuin olemattomuuteen
palaamista... Oliko siis tuota harsoa ollenkaan?
Oliko mitään kuoleman toisella puolella? oli
luonnollinen kysymys. Ja toiset päättivät: ei
ole, toiset: ei saata tietää.

Mutta! — niin oli. Enään ei niin ole. Ma-
terialismii, tuon vanhan kirkon ja nuoren ^{akademian} ~~teorian~~
äpärä^{pujan}~~pujan~~, eikä oli viime vuosista ja kolme nel-
jännestä meidän vuosisatamme. Nyt se jo on kuoli-
harvasta saanut. Emme tahdo vedota spiritistis-
siin ~~ilmiöihin~~ henkien ilmennyksiin, ilmas-

sa liikkuvien esineisiin ja sen sammoisiin
ilmiöihin, joita vielä vähin pilkataan, vaikka
lähes 50 miljoonaa ihmistä niihin uskovat — uskin-
mat omien kokemustensa nojalla — ja vaikka
lukuajat tiedemiehet* ovat tutkineet ja huomanneet
ne todelliseksi; sillä vielä virallinen ~~eksakti~~ ^{virallinen} tiede ei ole
tunnustanut tätä tutkimuksen alaa. Mutta onhan
meillä hypnotismin, somnambulismin ja clair-
voyancen (selvänäätöisyyden) ilmiöt! ~~X~~ Niihin
tiede on painanut leimansa. Aivan uusi maail-
ma on auennut tutkittavaksi. On olemassa nä-
kymätoim, "ylifyysillinen" välittäjä, joka siirtää
ajatuksia ja taidonilmaukset ~~suoraan~~ suoraan puu-
hiematta ja käden liikkumatta, ja ihmisellä
on sisäisiä, vielä kehittymättömiä aistimia, ~~joita~~
~~hän on käyttänyt~~ jotka toimissaan ovat riippu-
matonmat ajasta ja paikasta. Mitä suuren-
moisia ~~on~~ mahdollisuuksia niitten salai-
suuksien tutkimiseksi, jotka kuoleman toi-

* Mainittaksem vain kuuluisimmat: professorit William Crookes, A. R. Wallace, Aksakow, Rutlerow, Lombroso, tohtorit Carl du Prel ja B. Ermacora, eversti Rochas d'Odigne.

sellä puolella piilevät! Ja viimeisen epäi-
lyksen poistamiseksi Röntgen on keksinyt X-
teensä, jotka antaneet pettämättömän,
fyysillisen todistuksen aineen läpäisevyydes-
tä.